

Przyczynek do fauny Tenthredinoidea Polski

Beitrag zur Tenthredinoiden-Fauna (*Hymen.*) von Polen

podał

Inż. JERZY OBARSKI.

Park Skierniewicki posiada dużą różnorodność roślinną, dzięki której występuje na jego terenie znaczna ilość gatunków roślinniarek. Większość z nich są gatunkami bardziej pospolitemi, występującymi w dużych ilościach, lecz często też znajdujemy i gatunki rzadkie. Materiał poniższy został zebrany przez pracowników Zakładu oraz studentów-dyplomantów przeważnie w ciągu ośmiu lat (1922—30). Oprócz materiału skierniewickiego został opracowany zbiór roślinniarek z różnych okolic Polski. Wśród tego materiału znalazła się niewielka ilość egzemplarzy, pochodząca z dawnych zbiorów Instytutu Puławskiego. Wszystkich gatunków i odmian w niniejszej pracy podałem 87, z których 10 jest nowych dla fauny Polski (zaznaczone gwiazdką).

Z nadsyłanych przez Nadleśnictwa Państwowe oprzędów *Lophyrus* Latr. Zakład wyhodował imago w ilości 10 gatunków (prawie wszystkie, żyjące w lasach Polski).

Układ materiału systematyzowałem według prac E. Enslin'a. Za udzielanie swych światłych rad i wskazówek oraz za udostępnienie mi materiału do opracowania, składam na tem miejscu serdeczne podziękowanie p. Prof. Z. Mokrzeckiemu.

Tenthredinidae — Pilarzowate.**Tenthredininae.****Tenthredinini.***Tenthredella* Rohwer (*Tenthredo* aut.).

T. mesomelas L. ♀♀ Skierniewice Park 2 VI 1926, leg. Strawiński; 28 V 1926, l. Strawiński; Skierniewice 27 V 1925, l. Strawiński.

T. atra L. ♀♀ Skierniewice Park 29 V 1924, 15 V 1925 i 21 V 1926; Stare Sioło (Lwów) 7 VI 1921; ♂♂ Skierniewice, Park 29 V 1924; Puławy 22 V 1908.

— var. *dispar* Kl. (*scopolii* Lep.) ♀ powiat Dolina 30 V 1922.

T. trabeata Kl. ♂ pow. Dolina 29 V 1922, znaleziony

w górach. Enslin podaje, iż w okolicach górskich jest gatunkiem pospolitym.

T. albicornis F. ♀♀ Zakopane, Dolina Kościeliska leg. prof. Z. Mokrzecki 24 VII 1923; pow. Dolina 29 V 1922.

T. flavicornis F. ♀♂ W okolicach Skierniewic jest dosyć pospolitym gatunkiem. ♂♂ Skierniewice, Park 11 VII 1922, 26, 28 V 1925; Puławy VI 1907; ♀♀ Skiern., Park 31 V 1924 i 1 VI 1924.

Allantus Jur.

A. zonula Kl. ♀♀ pow. Dolina 29, 30 V 1930.

A. scrophulariae L. ♀ Puławy V—VI 1908.

A. arcuatus Forst. ♀♀ Chlebów (pow. skierniewicki) 26 VII 1926; pow. Dolina 30 V 1930.

Rhogogaster Knw.

R. picta Kl. ♀ Chlebów (pow. skierniewicki) 26 VII 1926.

R. viridis L. (*scalaris* Kl.) ♀♀ Skierniewice, Park VI 1929 l. Obarski; Okolice Skierniewic 29 VI 1922; Winniki (Lwów) 20 VI 1921; pow. Dolina 30 V 1922; Puławy 16 VI 1908; Pospolity.

Tenthredopsis O. Costa.

T. coqueberti Kl. ♀ Skierniewice, Park 20 V 1925.

Pachyprotasis Htg.

P. rapae L. ♀♂ Pospolity. ♂♂ Skierniewice, Park 17 V 1926; Białowieża 12 VI 1923; ♀♀ Skierniewice, Park 13, 15, 18 V 1925; Skiern., Las Zwierzyniec 18 V 1930.

P. variegata Fall. ♂ pow. Dolina 30 V 1922, leg. Strawiński.

Macrophya Dahlb.

M. blanda F. ♂ Skierniewice, Zagajnik wschodni 13 VI 1924; 16 VI 1930 nadesłano do Zakładu larwy *Macrophya* sp., które masowo wystąpiły na jesionach w Nadleśn. Państw. „Parciaki“ (okolice Ostrołęki). Prawdopodobnie były to larwy *Macrophya punctum album* L.

Dolerini Ensl.

Dolerus Jur.

D. pratensis L. ♀♂ Bardzo pospolicie. ♀♀ Skierniewice, Park 27 VII 1922, 17 VIII 1922, 5 V 1929; Skiern., Las Zwierzyniec 3 VII 1927; Stary Brześć 27 VIII 1930; Puławy 20 V 1910. ♀♀ Skierniewice, Park 17—30 VII 1922, 21 V 1926; Skiern., Las Zwierzyniec 2 VII 1924; Puławy 16 VII 1908.

D. ferrugatus Lep. ♀ Pow. Dolina 29 V 1922.

D. gonager F. ♀ Skierniewice, Pole doświadczalne 23 V 1922.

D. puncticollis C. G. Thoms. ♀♀ Skierniewice, Park 30 V 1924; Skiern., Las Zwierzyniec 9 V 30; Skiern. w życie 29 V 1923; pow. Dolina 29 V 1922.

* *D. picipes* Kl. ♀♀ Skierniewice, Park 20, 29, 30 VI 1924; Skier. 5 V 1929, leg. Obarski. ♂♂ Skiern., Las Zwierzyniec 25 V 1924; Skiern. 17 V 1926.

D. haematodes Schrnk. ♀ Skierniewice, złapany na rzepaku 28 V 1923, l. Strawiński. ♀♂ Skierniewice, Park 31 V 1924 złapany w czasie kopulacji.

D. nigratus Müll. ♀♀ Skierniewice, Park 30 V 1924, 28 V 1926; Skiern. 5 V 1924; ♂♂ Skierniewice, Park 5 V 1925.

D. niger L. ♀♀ Skierniewice, Park 30 V 1924, 31 V 1926; Skiern., Zagajnik wschodni 4 VII 1923; ♂ Skierniewice, Park 11 V 1924.

D. aeneus Htg. ♀ Skierniewice, Park, w trawie 17 V 1926.

Loderus Knw.

L. vestigialis Kl. ♀ Skierniewice, Park 10 V 1925.

Selandriini Ensl.

Athalia Leach.

A. colibri Christ. (*spinarum* F.). Bardzo pospolicie w okolicach Skierniewic. Larwy w latach 1928—30 dość znacznie uszkadzały rzepak. Dwie generacje. ♀♀ Skierniewice, Park 18 VIII 1922, 18 VII 1925; Skiern., Las Zwierzyniec 12 V 1925; Skiern. 15 V 1925; ♂♂ Skierniewice, Park 21 VII 1922, 17 III i 18 VII 1925.

A. bicolor Lep. Według Enslin'a gatunek dosyć rzadki.

W Parku Skierniewickim dość pospolicie. ♀♀ Skiern., Park 26 V 1925; Kasowa Góra (Halicz) 22 VI 1927, leg. Św. Nowicki; Puławy 2 VI 1908; ♂ Skiern., Park. VI 1929, l. Obarski.

A. rufoscutellata Mocs. ♂ W opracowywanym zbiorze posiadamy tylko jeden egzemplarz: Skiern., Park 29 V 1924.

A. lineolata Lep. ♀♂ Gatunek bardzo pospolity w okolicach Skierniewic, szczególnie var. *cordata* Lep. (*obscura* Knw.). ♀♀ Skiern., Park 17 V 1927 i VII 1929, leg. Obarski w trawie; ♂♂ Skiern., Park 18 VII 1925 i 5 V 1926.

* — var. *cordata* Lep. ♀♀ Skiern., Park 6, 9 V 1925, 18 V 1926, 5 V 1930, l. Obarski; ♂♂ Skiern., Park 17 V 1926.

* — var. *liberta* Kl. ♂ Skiern. 17 VIII 1922, l. Strawiński.

Selandria Leach.

S. flavens Kl. ♂ (Cała Europa). Wyhodowany z oprzędu, znajdującego się w nasionach *Juncus* sp. excl. 28 I 1928. Według Rudow'a larwy *Selandria flavens* Kl. żyją na liściach olszy i brzozy. Według Enslin'a biologja tego gatunku dotąd nie jest dokładnie zbadana. Znalazienie oprzędu *S. flavens* Kl. wśród nasion *Juncus* wskazywałoby, iż larwy żyją na tej roślinie tembardziej, że bardzo bliski gatunek *Selandria sixi* Vollenh. ma za głównego żywiciela *Juncus* sp. Z hodowli widzimy, iż *S. flavens* Kl. zimuje w postaci oprzędu.

S. serva F. ♀♀ Radzymin, Ogród 23 V 1925, leg. Frydrychewicz. Lelechówka (Janów) 10 VIII 1926.

S. morio F. ♀♂ Dosyć rzadki w Parku Skierniewickim. ♀♀ Skiern., Park, w trawie 18 V 1925, l. Strawiński; ♂ Stare Sioło (Lwów) 10 VIII 1926

Strongylogaster Dahlb.

* *S. xanthocera* Steph. Gatunek dosyć rzadki. ♀ Skiern., Las Zwierzyniec 27 V 1922.

Eriocampa Htg.

E. ovata L. ♀ Białowieża 17 VI 1922, l. Obarski.

Empria Lep.

E. pulverata Ratz. ♀ Gatunek występujący w północnej

i środkowej Europie. W zbiorze znajduje się 1 egzemplarz: pow. Dolina 29 V 1922, l. Strawiński.

E. abdominalis F. ♀ (Cała Europa). Skiern., Zagajnik wschodni. Enslin podaje, że larwy *E. abdominalis* F. żyją na *Lysimachia vulgaris* i *Anagallis phoenicea*. W Skierniewicach larwy *E. abd.* znaleziono na liściach wierzby. 21 VII 1922, imago excl. 12 VIII 1923, l. Strawiński.

Emphytus Kl.

E. cinctus L. ♀ Skiern., Park VII 1928, l. Obarski.

E. tener Fall. ♀ Skiern., Park 31 V 1924.

Taxonus Htg.

T. equiseti Fall. ♀ Skiern., Park 5 V 1926.

* — var. *coxalis* Htg. ♀♀ Skiern., Park 5 V 1930, leg. Obarski.

T. glabratus Fall. ♀♀ Skiern., Park 5 V 1926. W Parku Skierniewickim dość pospolity.

Hoplocampini Ensl.

Caliroa O. Costa.

C. annulipes Kl. ♀♂ W Parku Skierniewickim na lipach b. pospolity. Rok rocznie występuje w dużych ilościach, skiele-tując liście lip. Park 16 VIII 1926.

Hoplocampa Htg.

H. minuta Christ. ♀♂ Skierniewice, leg., det. prof. Z. Mokrzejcki r. 1926.

Blennocampini Ensl.

Tomostethus Knw.

T. gagathinus Kl. ♀ Skiern., Park 17 V 1926.

T. fuliginosus Schrn. ♂ Skiern., Park, w trawie 17 V 1926.

T. ephippium Panz. ♀♀ Skiern., Park 17 V 1926. W Parku Skierniewickim dosyć pospolity.

Nematini Knw.

Trichiocampus Htg.

T. viminalis Fall. ♀♀ Skiern., Park VII 1926; Ruda nad Rawką (pow. skierniewicki) excl. 7 VIII 1923. Imago wyhodowane

z larwy. Larwy na wierzbie 18 V 1923. Oprzęd 20 VII 1923.
Stan spoczynkowy oprzędu — 17 dni.

Priophorus Dahlb.

P. padi L. ♂ Łuck, imago excl. 8 VIII 30. Larwa na liściach róż; leg. Miklaszewska; imago 24 VII 1930. Szkodnik róż.

Nematus Jew.

N. fuscipennis Lep. ♂ Skiern., Park VI 1929, w trawie, leg. Obarski.

Pteronidea Rohwer.

P. ribesii Scop. ♀♂ Dość znaczny szkodnik porzeczek. W roku 1924 larwy *P. ribesii* Scop. wystąpiły w dużych ilościach w ogrodzie owocowym, należącym do Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Skierniewicach, uszkadzając w dużym stopniu porzeczkę. Zakład Ochrony Lasu przeprowadził hodowlę *P. ribesii* Scop. (Strawiński). Jajka zostały złożone 8—10 VI 1924. Larwy I generacji 15—25 VI 1924. Oprzędy koniec czerwca. Imago 30 VI 1924. Cały okres rozwojowy I generacji trwał około 1 miesiąca. W roku 1929 w czerwcu łapałem w Parku Skierniewickim imago *P. ribesii* Scop. Pospolity.

P. myosotidis F. ♀ Skiern., w trawie 17 V 1926.

Pachynematus Knw.

* *P. clitellatus* Lep. ♀ Skiern., Park 5 V 1929, leg. Obarski.

P. trisignatus Först. ♀ Skiern., Las Zwierzyniec, 4 VI 1926.

Lygaeonematus Knw.

* *L. compressus* Htg. ♂ Skiern. 29 VII 1923, l. Strawiński.

Lophyrinae Ensl.

Lophyrus Latr.

L. nemorum F. ♀♀ Kokony nadesłane do Zakładu Ochrony Lasów z Nadleśnictwa Państwowego „Czeszewo“, powiat wrzesiński. Imago excl. 6, 7, 18 IV 1926. Gatunek rzadki. Notowany tylko w Poznańskim i na Pomorzu [Prof. Ludwik Sitowski. Do biologji pasorzytów borecznika (*Lophyrus* Latr.). Roczniki Nauk Rolniczych i Leśnych. Tom XIV.]

L. sertifer Geoffr. ♀ ♂ Skiern., Zagajnik wschodni, leg. prof. Z. Mokrzecki. Larwy 8 VII 1923; oprzędy 20 VII 1923; imago 19 IX 1923. Puławy 12 VI 1912. Pospolity.

L. pallidus Kl. ♀ ♂ Skiern. 7 VII 1922, l. Strawiński; Skiern. z hodowli excl. 1 VII 1925; Skiern., Las Zwierzyniec 17 V 1926; Nadleśnictwo Państwowe „Uniejów“, pow. turecki 30 V 1928, leg. T. Wojciechowski; Jabłonna pod Warszawą 4 VI 1928, leg. A. Bielec. Nadleśnictwo Państwowe „Łąck“, pow. gostyniński VI – VII 1928. B. pospolity.

L. virens Kl. ♀ ♀ Nadleśnictwo Państwowe „Czeszewo“, pow. wrzesiński, excl. Skierniewice 13 IV 1927. Rzadki.

L. pini L. ♀ ♂ Skierniewice (Ruda), złapany na łące 18 VII 1928, l. Strawiński; Jabłonna pod Warszawą 12 V 1928; Nadleśnictwo Państwowe „Łąck“, pow. gostyniński 10 VI 1928; Nadl. Państw. „Uniejów“ 20 V 1928, l. Bielec. B. pospolity.

L. similis Htg. ♀ ♂ Nadleśnictwo Państw. „Uniejów“ 25 V 1928 i Jabłonna p. Warszawą 16 V 1928. Znacznie rzadszy niż poprzedni.

L. socius Kl. ♀ Nadleśnictwo Państw. „Wirty“, pow. wejherowski, excl. Skierniewice 11 VI 1930. Rzadki.

L. variegatus Htg. ♀ Kokony nadesłane z Nadl. Państw. „Czeszewo“, excl. Skiern. 4 IV 1926. Rzadki.

L. laricis Jur. ♀ ♂ Oprzędy nadesłane z lasów państwowych „Racot“, powiat kościański. Imago excl. Skiern. 26 IV 1928. Oprzędy z Zamościa excl. Skiern. 10 VI 1928. Rzadki.

L. frutetorum F. ♀ ♂ Oprzędy nadesłane z lasów państwowych Nadl. „Czeszewo“, „Racot“ i „Uniejów“. Imago excl. Skiern. 4 – 8 IV 1926. Dość pospolity.

Cimbicinae Ensl.

Cimbicini Ensl.

Cimbex Ol.

C. femorata L. ♀ Skiern., Park 16 VI 1928, leg. Obarski.

* — var. *pallida* Steph. ♀ Puławy VI 1908.

Pseudoclavellaria W. A. Schultz.

P. amerinae L. ♀ Skiern., Park VI 1924, l. Strawiński.

Arginae Ensl.*Arge* Schrnk. (*Hylotoma* Latr.).

A. coeruleipennis Retz. ♀ Rogów, Zimna Woda (pow. brzeziński) 10 IX 1930, leg. M. Wojciechowski.

A. berberidis Schrank. ♀♂ Skiern., Park 8 VII 1924, l. Strawiński; Puławy 30 V 1911. *A. berberidis* Schrank. w Parku Skierniewickim jest pospolitym gatunkiem.

A. enodis L. ♀♂ Włodawa 20 VIII 1923.

A. ustulata L. ♀ Halicz, Kasowa Góra 12 VI 1927, leg. Św. Nowicki.

A. rosae L. ♀♂ Skiern., Park 6 VII 1922, 5 V 1927; Białowieża V 1922. W Parku Skierniewickim dość pospolity. Często występuje jako szkodnik róż.

Pamphilinae Ensl.*Pamphilus* Latr.

P. betulae L. ♀ Puławy V 1907.

P. depressus Schrank. ♀ Jaremcze 24 VI 1930, leg. Strawiński.

Cephaleia Panz.

C. arvensis Panz. ♂ Stare Siolo (Lwów) 7 VI 1921.

C. reticulata L. ♀ Puławy 23 V 1911. Gatunek ten w Polsce należy do bardzo rzadkich.

Acantholyda A. Costa.

A. erythrocephala L. ♂♂ Nadleśnictwo Państwowe „Siewierz“, pow. będziński 30 IV 1926.

A. flaviceps Retz. ♀ Puławy 2 IV 1898. Rzadki.

A. stellata Christ. (*pratensis* F.) ♀♂ Nadleśn. Państw. „Siewierz“, pow. będziński 30 IV 1926. Pospolity.

Cephidae — Żdzieblarzowate.*Syrista* Knw.

* *S. parreyssi* Spin. ♂ Rogów, powiat brzeziński, województwo Łódzkie 8 IV 1922, leg. Strawiński. Występuje w południowej Europie. Enslin i Konow podają, iż gatunek ten występuje w Hiszpanji, Dalmacji, Grecji, Kaukazie i Małej Azji.

Prof. Z. Mokrzecki zbierał go w Bułgarii i opisał jego biologię (Bulletin de la Société des Naturalistes de Bulgarie. Sofja, 1921 rok.). Jest gatunkiem rzadkim.

Dotąd nie był notowanym w Polsce. Nie podaje go również i Enslin w „Die Blatt- und Holzwespen Mitteleuropas, insbesondere Deutschlands“. W południowej Europie występuje *Syrista parreyssi* Spin. jako szkodnik róż. Larwy żyją w młodych pędach róż.

Ciało owada czarne. Rożki 29-członowe, z których 12 ostatnich członów jasno-bronzowawo-żółtych. Na odwłoku drugi, trzeci i czwarty segment bronzowawo-różowy. Głowa duża, okrągława, poza oczami zwężona. Na wewnętrznych orbitach znajduje się po jednej podłużnej, żółtawej plamce. Nogi czarne. Kolana, szczególnie przednie, bronzowawo-różowe, takież same golenie i przednie stopy. Czoło między rożkami sklepione. Skrzydła bronzowawo-żółte. Długość ciała 18 mm, rożków 8·5 mm. Rozpiętość skrzydeł 25 mm.

Cephus Latr.

C. pygmaeus L. ♀♂ Skiern., Park 29 V 1924; Skier., w życie 28 V 1922; Kasowa Góra (Halicz) 12 VI 1927, leg. Św. Nowicki; Puławy, Bronowice 12 V 1908. Pospolity.

C. haemorrhoidalis F. var. *punctatus* Kl. ♀ Skiern., Park 12 V 1923. Rzadki. Występuje w Europie centralnej i południowej. Jednak głównie należy do fauny Europy południowej.

Siricidae — Trzpiennikowate.

Xeris A. Costa.

X. spectrum L. ♀♀ Nadleśnictwo Państw. „Święta Katarzyna“, pow. kielecki 29 V 1925 i Nadl. Państw. „Samsonów“, powiat kielecki 26 VI 1930, leg. Obarski. Złapany w czasie składania jaj na kłocu jodłowym. Dość pospolity.

Paururus Knw.

P. juvenis L. ♂ Lwów, Park Stryjski 17 VII 1920.

Sirex L.

S. gigas L. ♀♀ Zakopane, Dolina Kościeliska, leg. prof. Z. Mokrzecki 8 VIII 1924; Białowieża 26 VI 1922, leg. prof.

Z. Mokrzecki; Nadl. Państw. „Samsonów“ VI 1930, leg. Obar-
ski; Wiączyn, pow. łódzki 13 VI 1930, leg. Obar-
ski na jodle.
Pospolity.

* *S. phantoma* F. ♀ Nadleśnictwo Państwowe „Samsonów“,
pow. kielecki VI 1930, leg. Obar-
ski na jodle. Znacznie rzadszy
od poprzedniego.

Z Zakładu Ochrony lasu i Entomologii Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Skierniewicach.

LITERATURA.

- E. Enslin. Die Blatt- und Holzwespen (Tenthrediniden) Mitteleuropas,
insbesondere Deutschlands. 1914. Stuttgart.
- E. Enslin. Die Tenthredinoidea Mitteleuropas. 1918.
- W. F. Konow. Fam. Siricidae, Fam. Lydidae. Genera Insectorum.
- J. Kinel i J. Noskiewicz. Zapiski entomologiczne z Kasowej Góry.
Kosmos. Zesz. 1—2. 1924.
- Z. Mokrzecki. Sprawozdanie z działalności Zakładu Ochrony Lasu
i Entomologii. 1924—1927. Polskie Pismo Entomologiczne, t. VI, 1927.
- Z. Mokrzecki. De la biologie de quelques nouveaux insectes aux Ro-
siers en Bulgarie. Sofia 1921.
- E. L. Niezabitowski. Przyczynek do fauny rośliniariak Galicji. Spra-
wozd. Komisji Fizjogr. Kraków, 1897.
- M. S. Nowicki. Przyczynek do owadniczej fauny Galicji. Kraków, 1864.
- F. Richter v. Binnenthal. Die Rosenschädlinge aus dem Tierreiche,
deren wirksame Abwehr und Bekämpfung. Stuttgart, 1903.
- J. Ruszkowski. Rośliniarki (Tenthredinoidea) Kijowszczyzny. Sprawo-
zdanie Komisji Fizjograficznej Polsk. Ak. Umiej. Kraków, tom LVIII i LIX.
- J. Ruszkowski. Rośliniarki (Tenthredinoidea) nowe dla fauny Wielko-
polski. Polskie Pismo Entomologiczne. T. IV. 1925.
- J. Ruszkowski. Z biologji „*Bracon Mokrzeckii* Niezabit“. Polskie Pismo
Entomologiczne. Lwów, 1927. Zesz. 1—2.
- L. Sitowski. Strzygonia chojnowka (*Panolis flammea* Schiff.) i jej
pasorzyty na ziemiach Polski. Roczniki Nauk Rolniczych. 1924.
- J. W. Szulczewski. Obecny stan badań nad fauną błonkówek Wielko-
polski. Sprawozd. Kom. Fizjogr. 1922.
- A. Wierzejski. Przyczynek do fauny owadów błonkoskrzydłych (*Hyme-
noptera*). Sprawozd. Kom. Fizjograf. Kraków, 1867.

Zusammenfassung.

Den grössten Teil des von mir bearbeiteten Materials bezog
ich aus dem Park der Stadt Skierniewice (d. Hochschule für
Bodenkultur), welcher ziemlich beträchtliche Verschiedenheit der
Pflanzenwelt besitzt und auch an vielen Arten der Tenthredinoidea
reich ist.

Der Verfasser gibt im Verzeichnisse 87 Arten und Varietäten an, von welchen 10 zum ersten Male in Polen notiert wurden (diese Arten sind mit einem Stern bezeichnet).

Der Autor nennt 10 Arten der Gattung *Lophyrus* Latr., welche in Polen gefunden wurden. Zu seltenen Arten der Tenthredinoidea gehört *Cephaleia reticulata* L. Einen sehr interessanten Fall bildet das Auffinden der *Syrista parreyssi* Spin. in einem Exemplare in Rogów, Umgebung von Łódź. Diese Art, einer der Rosenschädlinge, gehört zu der südeuropäischen Fauna.

Materiały do fauny owadów prostoskrzydłych Województwa Poznańskiego

(Beiträge zur Kenntnis der Geradflügler der Wojewodschaft Poznań)

podał

JAROSŁAW URBĄŃSKI (Poznań).

Chociaż posiadamy już kilka prac Sokołowskiego, Szulczewskiego i Torki, dotyczących fauny prostoskrzydłych Poznańskiego, to jednak bardzo wielkie obszary, zwłaszcza w jego południowej części, dotąd zupełnie nie były badane, a wiele gatunków zwłaszcza rzadszych znamy zaledwie z jednego lub conajwyżej kilku stanowisk. Podczas licznych wycieczek przyrodniczych po Wielkopolsce już od kilku lat zwracałem uwagę na prostoskrzydłe, przyczem szereg rzadkich gatunków znalazłem zwłaszcza w lecie 1930, którego suchy i upalny początek, był bardzo pomyslny dla tych owadów.

W pracy niniejszej podaję wykaz nowych stanowisk kilku w Poznańskim rzadkich orthopterów, z pośród których jeden gatunek, *Chorthippus longicornis* Latr. i jedna odmiana, *Metrioptera roeselii* Hgb. var. *diluta* Charp., są nowe dla fauny tego terenu.

Szczególnie bogatą i urozmaiconą faunę prostoskrzydłych spotkałem w rozległych zagajnikach sosnowych na piaszczystym i pagórkowatym terenie między Dąbrówką Leśną a Bębniątem i Bagnami w powiecie obornickim oraz w okolicy Miłosławia w powiecie wrzesińskim, gdzie liczne łąki, położone wśród przeważnie wilgotnych lasów liściastych i mieszanych, porośnięte bujną roślinnością sprzyjały rozwojowi tych owadów.